

BUTTONARIUM
OGÓLNOPOLSKA
@ KOLEKCJA GUZIKÓW

www.buttonarium.eu

Karta katalogowa guzika btrm007764

Dane szczegółowe

Właściciel: **Zdenek**
Kraj: **Austria**
Okres historyczny: **brak danych**
Znaleziono: **Czechy**
Materiał awersu: **mosiądz**
Materiał rewersu: **cynk**
Wykończenie: **srebrzony**
Sygnowanie: **TW**
Wytwórca: **TW (Wien)**
Średnica: **16.0 mm**
Typ uszka: **dрут**
Rant: **●---**
Profil: **(| - dwuwarstwowy, wypukło-płaski**

Występujące elementy

- korona [zamknięta]

Przeznaczenie

- szlachecki

Ostatnia aktualizacja: **2017-10-28 15:22**

Opis guzika btrm007764

Austriacki(?) guzik liberyjny - francuskiej produkcji (herb bez tarczy herbowej)

© buttonarium.eu

Awers przedstawia niezidentyfikowany, austriacki(?) herb bez tarczy herbowej w postaci kruka wydziobującego oczy z głowy Turka, powyżej umieszczono koronę zamkniętą, brak wypukłego rantu na obrzeżu guzika.

Ciekawostka

Guzik należał do służby potężnej arystokratycznej czesko-austriackiej rodziny Schwarzenberg.

Rewers sygnowany: (motyw roślinny) T. (orzeł w koronie i w wieńcach) W. WIEN (motyw roślinny) SUPERFEIN.

Guzik znaleziono na terenie Czech.

Przeznaczenie i datowanie - szczegółowo

Guzik należał do służby potężnej arystokratycznej czesko-austriackiej rodziny Schwarzenberg.

 [Wikipedia.pl - Karl Philipp Schwarzenberg](#)

 [Wikipedia.pl - Schwarzenberg \(ród\)](#)

 www.almanachdegotha.org - Mediatized House of Schwarzenberg

Przeznaczenie i datowanie - ogólnie

Guziki liberyjne spotykano tylko przy niektórych typach liberii. Można przypuszczać, że szykowne guziki liberyjne zdobyły przede wszystkim barwne liberie paradne, i to jedynie reprezentacyjnej służby dworskiej, które czasami noszone były tylko na wyjątkowe okazje. W Europie barwne liberie paradne, zdobione szykownymi i cennymi guzikami, zaczęły być modne w II połowie XVIII wieku, a w XIX wieku były już stosunkowo popularne. Postęp techniczny spowodował obniżkę cen guzików, co wpłynęło na większą ich dostępność, a co za tym idzie i popularność. Liberie były w powszechnym użytku do wybuchu I wojny światowej, a gdzieś tam aż do wybuchu II wojny. Do czasów współczesnych liberie przetrwały w renomowanych hotelach, kasynach, klubach, restauracjach itp. Więcej informacji na temat liberii można znaleźć w artykule: www.buttonarium.eu - [Guziki liberyjne, zbiór informacji](#)

Podstawowe rodzaje guzików liberyjnych:

- guziki z herbem wraz z różnymi jego elementami: godłem heraldycznym, tarczą herbową, koroną rangową, klejnotem, zawołaniem, orderem, dewizą oraz trzymaczami;
- guziki z samym godłem heraldycznym;
- guziki z monogramem (prostym lub złożonym) z koroną lub bez korony rangowej;
- guziki z samą koroną rangową.

Ciekawostka

Warto też wspomnieć o guzikach liberyjnych w wersji małżeńskiej. Na takich guzikach umieszczano najczęściej herby dwóch rodów, z których pochodzili małżonkowie, często zaznaczając pozycję każdej z rodzin poprzez dodanie odpowiedniej korony rangowej. Spotyka się również guziki na których zamiast herbów dwóch rodzin umieszczono monogramy wraz z przynależnymi im koronami rangowymi.

Źródła

 [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z herbem na tarczy herbowej

 [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z herbem bez tarczy herbowej

 [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z monogramem i koroną rangową

 [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z monogramem bez korony rangowej

 [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki z samą koroną rangową

 [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - guziki w wersji małżeńskiej

 [GUZIKI LIBERYJNE KATALOG, Elbląg 1988](#)

 [Zajchowski Zb. - Guziki herbowe . cz.1, Elbląg 2008](#)

 [Zajchowski Zb. - Guziki herbowe . cz.2, Elbląg 2013](#)

 www.buttonarium.eu - [Guziki liberyjne, zbiór informacji](#)

Wytwórca: TW (Wien)

Założyciel fabryki Martin Thalhammer urodził się ok. 1772 roku²¹. W Wiedniu rozpoczął swoją działalność produkcyjną w 1801 roku²² pod nazwą *Martin Thalhammer*³¹. W latach 1803-1812 fabryka mieściła się pod adresem Rennweg 427⁴¹. Tu też przyszło na świat dwoje jego dzieci pochodzących ze związku z żoną Kathariną Posch: Magdalena (1805-1806) i Martin Joseph (1807-?). Między 1807 a 1809 rokiem Thalhammerowie przenieśli się pod numer 453, a wkrótce po tym (ok. 1812 r.) przeniosła się tam także produkcja guzików. Ze wszystkich znanych dzieci Martina wiek dorosły osiągnęła jedynie Francisca Katharina (1810-?), ona też została jedyną dziedziczką fortuny.

Od około 1820 fabryka działała przy Landstrasse 498, a jej skład znajdował się przy Goldschmiedgasse 594. W 1832 roku do firmy

dołączył zięć Martina Thalhammera - młody c.k. urzędnik Ferdinand Welzl (ok. 1806-1893), który 2 października 1831 poślubił jedynaczkę. Od co najmniej 1833 roku czasu pod oficjalnym przewodnictwem Ferdinanda Welzla spółka nosiła nazwę *Thalhammer & Welzl*⁵⁾.

W latach 1833-1861 r. fabryka działała pod numerem 583 przy Landstrasse i Rennweggasse⁶⁾, a następnie od co najmniej 1864 r. przy Rennweggasse 46. Od tego czasu również skład fabryczny mieścił się pod nowym adresem Goldschmiedgasse 4. Ostateczna zmiana adresu firmy nastąpiła ok. 1874 roku, od tej daty aż do końca swojej działalności fabryka mieściła się już przy Rennweggasse 60⁷⁾.

W 1850 roku Martin Thalhammer zrezygnował z prowadzenia fabryki i od tej pory jedynym właścicielem był Ferdinand Welzl. Założyciel manufaktury Martin Thalhammer dożył sędziwego wieku - zmarł 14 lipca 1860 roku w 88 roku życia. Mimo zmian własnościowych firma cały czas działała pod tym samym szyldem. W 1893 roku zmarł Ferdinand Welzl pozostawiając fabrykę w rękach jedynego syna - Gustava Ferdinanda.

Ostatnie informacje o istnieniu firmy pochodzą z 1902 roku.

Działalność

Fabryka zajmowała się produkcją guzików z tombaku, pozłacanych, posrebrzanych i platerowanych⁸⁾, zarówno wojskowych, jak i cywilnych. Do grona klientów fabryki należeli nie tylko ludzie z wysokich kręgów, lecz także dwór cesarski. W 1832 roku Martin Thalhammer otrzymał tytuł „Cesarsko-Królewskiego Nadwornego Producenta Guzików Metalowych” (k.k. Hof-Metall-Knopffabrikant), później ten tytuł otrzymali także kolejni właściciele: Ferdinand Welzl w 1871 r. i jego syn Gustav w roku 1893. Fabryka posiadała cesarsko-królewski przywilej produkcji. Dwóch pracowników fabryki (Caspar Selig i Josef Eisele) zostało odznaczonych przez cesarza srebrnym Krzyżem Zasługi (Verdienstkreuz) za 50 lat służby. Firma brała udział w wystawach, na których zdobywała wyróżnienia, m.in. na Wystawie Powszechnej (Weltausstellung) 1873 r. w Wiedniu otrzymała Medal Zasługi (Verdienst-Medaille)⁹⁾.

Przypisy

¹⁾ Na podstawie metryki zgonu.

²⁾ Niektóre źródła podają datę 1804, chociaż firma z pewnością działała już w 1803 r.

³⁾ V. L. Weiss, Die Gross-Industrie Oesterreichs. Festgabe zum glorreichen fünfzigjährigen Regierungs-Jubiläum Seiner Majestät des Kaisers Franz Josef I. dargebracht von den Industriellen Oesterreichs 1898, B. 2, Wien 1898, s. 388.

⁴⁾ Vollständiges Auskunfts-Buch, oder einzig richtiger Wegweiser in der kaiserl. königl. Haupt- und Residenzstadt Wien : für Kaufleute, Fabrikanten, Künstler, und Handwerker, vorzüglich aber für Fremde, auf das Jahr 1803, Wien 1803, s. 108.

⁵⁾ J. B. Schilling, Adressen-Buch der Handlungs-Gremien und Fabriken der kaiserl. königl. Haupt- und Residenzstadt Wien dann mehrerer Provinzialstädte : für das Jahr 1833, Wien 1833, s. 209 - 210.

⁶⁾ tamże.

⁷⁾ Adolph Lehmann`s allgemeiner Wohnungs-Anzeiger : nebst Handels- u. Gewerbe-Adressbuch für d. k.k. Reichshaupt- u. Residenzstadt Wien u. Umgebung, Wien 1859 - 1903.

⁸⁾ Beschreibung der Handlung und des Industriefleißes der k.k. Haupt- und Residenzstadt Wien : oder: merkantilischer Wegweiser durch Wien und das Erzherzogth. Oesterreich, Wien 1803, s. 68.

⁹⁾ V. L. Weiss, Die Gross-Industrie Oesterreichs. Festgabe zum glorreichen fünfzigjährigen Regierungs-Jubiläum Seiner Majestät des Kaisers Franz Josef I. dargebracht von den Industriellen Oesterreichs 1898, B. 2, Wien 1898, s. 388.

Źródła

 [Wikipedia.de - Thalhammer & Welzl](https://de.wikipedia.org/wiki/Thalhammer_%26_Welzl)

 www.poszukiwanieskarbow.com - Wiedeńskie fabryki guzików: MT i TW - prośba o pomoc

Przy opracowaniu opisu wykorzystano informacje od użytkowników oraz wnioski z analizy guzików w Buttonarium.

*Jeśli chciałbyś coś dodać do tego opisu, to napisz poniżej komentarz. **Nie zapomnij podać źródeł tych informacji.***

Ostatnia aktualizacja: **2017-11-17 14:53**